

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Maročinino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemski nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 234.

V Ljubljani, v četrtek 12. oktobra 1893.

Letnik XXI.

Iz državnega zbora.

Na Dunaju 11. okt. 1893.

Prememba volilnega reda.

Poslaniška zbornica sešla se je včeraj po večmesečnem prestanku k novemu zborovanju. Klopi so bile nenavadno polne in sicer ne samo zaradi tega, ker morajo poslanci svoj prihod naznaniti v državno-zborski pisarni, če nečejo zapasti svojih dijet, ampak ker se je bilo zaradi izvanrednih razmer na Češkem že prvi dan nadejati jako važnih in mogoče tudi viharnih dogodkov. Tako se je v istini tudi zgodilo; ali tega niso napravili ne izjemno stanje na Češkem, ne državni proračun, ki ga je predložil finančni minister, ne nova deželno-bramborska postava, s katero je minister Welsersheimb stopil pred zbornico, ne predlog ministra za poljedelstvo gledé kmetijskih zadrug, ampak prememba volilnega reda, s katero je grof Taaffe danes iznenadil vse stranke državnega zbora. Kaj takega bi ne bil nihče pričakoval od njega!

Pač je mož, ki dobro pozna ministerskega predsednika in njegove navade, pri neki priliki rekel, da grof Taaffe menda nekaj kuha v Nalžovu, kjer je preživel letošnji nenavadno dolgi dopust in kjer mu je nekoliko časa družino delal tudi finančni minister Steinbach, in da utegne s kako posebno rečjo stopiti na dan; ali nikomur bi ne bilo moglo še v sanjah priti na misel, da se peča z volilno premembo in da bode v imenu vlade zbornici predlagal splošno volilno pravico!

Temeljita prememba sedanjega volilnega reda je nujno potrebna in zbornici so bili v tem oziru izročeni raznoteri samostalni predlogi, kateri so bili v pretresanje izročeni posebnemu volilnemu odboru. V prvi vrsti predlagatelj zahtevajo neposredne volitve v kmečkih občinah, s katerimi se je že bavil omenjeni odbor. Ali vlada se je odločno protivila tej premembi, dasi bi se bila za-njo pod posebnimi

uveti našla večina. Leto za letom doni iz raznih krogov tudi klic, da naj se delavcem dovoli volilna pravica; ali levičarji nikakor niso za to, da bi se v Avstriji uvedla splošna volilna pravica, pač pa so priporočali, da naj se po vzgledu trgovinskih in obrtnih zbornic osnujejo posebne delavske kamore ali zbornice, ki naj bi pošiljale svoje zastopnike v v deželni in državni zbor.

Ali tudi ta misel se vladi ni prilegla, dasi je socijalistično gibanje postajalo čedalje živahnejše in pomenljiv „mene tek“ državnikom donelo na ušesa. Pa tudi delavci s tem niso bili zadovoljni, ampak so pri vseh svojih shodih glasno zahtevali splošno volilno pravico. V nedeljo se je vršilo 16 takih delavskih shodov, ki so z resnim glasom državnemu zboru priporočali, da naj stori svojo dolžnost in vpelje splošno volilno pravico. In v torek stopi ministerski predsednik pred državni zbor in mu v imenu vlade izroči predlog, ki po svojem bistvu ni nič drugega, kakor vpeljava splošne volilne pravice, pač pa ne take, kakor so si jo mislili delavci, ali približno jako enake, s katero se po izreku delavskega voditelja dr. Adlerja za prvi hip zadovoljni tudi delavci!

Zato ni čuda, da je bila s tem predlogom iznenadena cela zbornica. V prvi vrsti so strmeli levičarji, katerih kolovodje Suess, Menger in drugi so še nedavno pri raznih prilikah odločno oporekali splošni volilni pravici in s tem provzročili nedeljske delavske shode. Njihovi listi naravnost priznavajo, da je od vlade predložena volilna prememba smrten udarec za levičarje, ki zgubé večino na Moravskem, v Sleziji in tudi še marsikje drugod, in ki si sami podpišejo smrtno obsodbo, ako glasujejo za ta predlog.

Pa tudi drugi so bili izvanredno presenečeni; Steinwendrovec niso vedeli, kaj bi sploh rekli k novemu predlogu, da bi se v lastnih zanjah ne vjeli, Poljaki in konservativci pa so se zlasti spodtikali nad načinom, kako je ta predlog prišel na dan. Razun ministrov namreč živa duša ni vedela za ta predlog, dokler ni bil izročen zbornici; po parla-

mentarnih običajih pa bi morala vlada pred vsako važno rečjo v dogovor stopiti z večjimi strankami ali vsaj z njihovimi načelniki, da poizvé, ali je varno to ali ono reč sprožiti ali ne; v tem slučaju pa tega ni le ne storila, ampak Poljaki zagotavljajo, da celo poljski minister Zaleski pred kakim pol letom nič ni vedel o tem, marveč je poljskemu klubu naravnost zagotavljal, da se o premembi volilnega reda nič ne vé in da se sploh na njo še misliti ne more.

Konservativnim poslancem se razširjene volilne pravice ni treba bati, marveč si od nje obetajo še zdato pridobitev; ravno tako pridobé tudi Slovenci na Štajerskem in Primorskem nekoliko poslaniških mest in se zaradi tega ne protivijo novemu predlogu, ali to se ne dá tajiti, da se splošna volilna pravica ne vjema z načeli, po katerih sedaj volimo v Avstriji, in da mora prej ali pozneje na jedni strani odpasti predprava velikih posestnikov in trgovinskih zbornic, na drugi pa se pomnožiti število kmetijskih zastopnikov, ako obvelja novi vladni predlog.

Nihče pa ne more vedeti, kako se potem sestavi naše ljudsko zastopstvo; mogoče je, da pridejo na dan politične stranke, katerim ne bo več mar za obstanek in ohranitev avstrijskega cesarstva, za zgodovinsko pravo posameznih kraljestev in dežel, ampak ki bodo po vzgledu francoske prekucije odpravili delitev po deželah in cesarstvo delili v posamezne okraje.

Zato je umevno, da si trezni in skušeni možje od nove volilne premembe za državo ne obetajo posebnih dobrot, da vidijo v njej marveč nevaren poskus, ki utegne Avstrijo spraviti v veliko nevarnost. Sicer se pa ne vé, kdaj in ali sploh pride ta predlog v državnem zboru na vrsto; ministerski predsednik je priporočal, da naj jo zbornica pretresa precej potem, ko reši novo deželno-bramborsko postavo in državni proračun, torej tja jedenkrat na spomlad, toda veliko vprašanje je, ali državni zbor dotlej še životari, ali ne.

LISTEK

Vsakdanje dogodbe.

(Napisal Josip Jaklič.)

1. Smolarjev Matevž.

(Konec.)

V soboto zvečer je bilo Matevžu najhujše. Poslali so po gospoda. A Matevž se je branil na vse pretege, češ, da še ni tako hudó. Bal se je očitno smrti. Ko pa je prišel duhovnik s sveto popotnico, spovedal se je in prejel Telo Gospodovo. Sosedje so mu prigovarjali, naj napravi oporoko, a Matevž ni hotel ničesar slišati o tem. In čez nekaj časa stopila je Nežika k očetovi postelji in mu zašepetala na uho: „Oče, napravite vendar testament, da se ne bomo tožarili po vaši smrti.“

„Molči, sôva, kaj ne moreš počakati, da se stegnem. — — — Uh, uh, ali so to otroci? Z živega bi radi slekli kožo.“ In obrnil se je v steno.

„Pa vendar naredi testament, Matevž, zastran ljubega miru“, pregovarjal ga je njegov mejaš Trz-

narjev Miha. „Lej, možjé so tukaj, samo povej, koliko vsakemu pustiš, pa bo vse prav. Saj te nič ne veljá. Če umrješ bo dobro, če pa ne, pa tudi.“

Matevž ni odgovoril ničesar. Obrnjen v steno je zdihoval celo noč, kakšni so njegovi otroci, ker komaj čakajo, da bi umrl, samó da bi čim prej pograbili, kar si je pritrgal od ust.

„Umrli boš Matevž“, dejala je Strnadova Urša. „Če si lačen, jej še poprej, da ne boš lačen hodil na oni svet“. A tudi o jedi ni hotel Matevž ničesar slišati. Škoda se mu je zdelo, da bi jedel sedaj na zadnjo uro, ko se še v življenju ni nikoli prav do sitega najedel pri svoji mizi.

Drugi dan opoldne je umrl. Kakor nekdaj Matevž, ko mu je žena umrla, mislil je sedaj Janez, sin njegov, da bi bilo škoda voščenih sveč. In zato je tudi pri njegovem mrtvaškem odru brlela leščerba.

* * *

„Kakó se kaj imajo oni tam gori v Dôbju“, vprašal sem lansko leto Prepeličarjevo Marjeto, ko sem zopet prišel v ôni kraj. Peljala je ravno kôški v Trst.

„Uh, kakó se imajo? Tako, da se Bogu usmili!“

Stari je bil skopuh, kar je mladih so pa zapravljiveci. Matevž ni naredil pred smrtjo nič testamenta, in še ni bil dobro zakopan, uže so se začeli tožariti. Hišo in kar je gospodarstva prisodila je gosposka Janezu; Tomažu in Néži naj bi pa izplačal doto. Če še ne veste, se je Janez oženil, in potlej so pa vse pognali. Ono nedeljo je bil oklical berič pred cerkvijo, da bodo jutri prodali Smolarjevo domačijo v Dôbjem. Neža že zdaj služi nekje v hribih, Tomaž jo je pa potegnil nekam na Hrvaško, kâ-li. Janezu tudi ne bo drugega ostalo, kot da gre beračit z ženó in otroci. Za delo takó ni in pije ga pa tudi rad.“

Ko mi je Prepeličarjeva Marjeta to pripovedovala šla sva ravno memo dôbskega pokopališča. Od grobov sem prihajalo je nekako ječanje. Z začetka sem mislil da cvilijo netopirji v cerkvenem zvoniku ali pa da veter maje vrbove in békine veje, ki napravljajo takó neprijeten glas. Kasneje sem se še-le domislil, da je morebiti pod zeleno rušo poslušal stari Matevž Smolár najin pogovor in še v grobu tožil in ječal, ko je čul, kako grdo delajo njegovi nevhvaležni otroci z denarjem, katerega je on tako ljubil in za katerega je toliko trpel v svojem življenju.

Izjemno stanje na Češkem.

Čujejo se glasovi, ki trdijo, da vlada razpusti državni zbor, ako za češke izvanredne naredbe ne dobi večine; v tem slučaju bi ne prišlo do nobene razprave o tej zadevi, ker bi bil z državnim zborom pokopan tudi ta predlog in bi ga morala vlada novemu zboru predložiti vnovič.

Kako pa se zaslučuje glasovanje o izjemnih odredbah na Češkem, ki so bile včeraj izročene zbornici, se pa danes pač še ne vé. Mladočehi so hoteli prvo branje že včeraj spraviti na dnevni red, in dr. Herold je bil stavil dotični nujni predlog, ki pa ni dobil potrebne večine dveh tretjin glasov. Reč pride torej v prvem branju v prihodnji seji, to je, v petek, 13. t. m., na vrsto.

Ali če so levičarji včeraj oporekali nujnemu predlogu, še nikakor ne sledi, da bodo tudi pri razpravi sami glasovali zoper Mladočeha za izjemne odredbe.

Kakor so reči stale v pričetku včerajšnje seje, je bilo od njih pač sklenjeno, da glasujejo za vlado in da odobré izjemno stanje na Češkem; danes tega ne moremo trditi; sicer imajo še le jutri klubovo sejo, v kateri določijo svoje stališče, ali težko je misliti, da bodo hoteli še glasovati za vlado, ki jih s svojim volilnim predlogom izroča poginu, marveč bodo najbrž skušali vladi z omenjenim glasovanjem izreči svoje nezaupanje in jo na ta način siliti k odstopu, še predno obvelja prememba volilnega reda. Pa tudi za slučaj, da vlada zmaga pri glasovanju o izjemnih naredbah in da prodere s svojo volilno premembo, so dnevi državnega zbora šteti, ker ga mora vlada v tem slučaju nemudoma razpustiti in razpisati nove volitve na podlagi novega volilnega reda.

O drugih važnejših rečeh včerajšnje seje poročam jutri, danes le še omenjam, da je budgetni odsek v današnji seji sklenil, državni proračun pretresati po prejšnji stari navadi, ne pa po takomimovanem prikrajšanem načinu, ki je lansko leto rodil toliko burnih sej in tako pozno rešitev državnega proračuna.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. oktobra.

Občna volilna pravica. Levičarji so grozno pobiti, da je grof Taaffe predložil zakon o občni volilni pravici. Vsi levičarski listi grozno zabavljajo in to zaradi tega, ker sedanjo liberalno meščanstvo voli v mestih skupaj z delavci in torej zgubi mnogo dosedanjega vpliva. Levičarji čutijo, da jim gre za obstanek. Ako se izvede volilna reforma predloge grofa Taaffeja, bode konec sedanje levičarske stranke. Nikakor ni pričakovati, da bi v mestih bili sedaj voljeni kaki katoliški možje, ali prišli bi v državni zbor bolj demokratični elementi, kateri bi se ne dali voditi od židov. Veljava in vpliv židovskih kapitalistov je v nevarnosti, za to pa tak krik po liberalnih listih. Levičarji se pa razžirjenju volilne pravice naravnost ne upajo ustavljati, za to pa mislijo predlagati, da se osnuje nova volilna skupina, tovarniških delavcev, ki bi volili dvajset poslancev. V tej skupini bi volili vsi delavci zavarovani pri zavarovalnici proti boleznim. Za tako volilno reformo pa ne bodo glasovale druge stranke, ker bi bila najkrivičnejša. Kmetske delavce bi izključili, tovarniški bi pa volili menda zato, ker so bolj odvisni od židovskih tovarnarjev. Velike pomisleke proti premembi volilnega reda imajo Poljaki. Po tem bi namreč v državnem zboru Rusini imeli več poslancev, nego jih imajo sedaj. Ne ve se pa vendar ne, kako bodo glasovali Poljaki. Od vladne strani se goji upanje, da se bodo udali. Kako stališče da zavzamejo druge stranke, se še nič ne more vedeti. Predlagalo se bode pač več sprememb. Tako skoraj za gotovo rečemo, da se vladna predloga še kaj premeni, predno postane zakon. Pride pa tako še le pomladi v državnem zboru na vrsto, ali pa še le drugo jesen.

Mladočeški glas o Mladočehih. „Kra-konoš“ izopet hudo prijema mladočeške vodje in pravi, da je češki narod že prišel v izjemno stanje, ko se je zaupal sedanjim brezvestnim in nezmožnim vodjam. Ta list potem priporoča, da se odstranijo nezmožni vodje. Potem imenuje smrten greh frazo, ki je sedaj nastala, da je izjemno stanje celo nekaka pridobitev, ker je za izjemnim stanjem vselej sledilo sporazumljenje. Pri svoji osamljenosti Mladočehi ne bodo mogli nič vplivati na daljni razvoj stvari. Najostrejši govori pa nič ne koristijo. Po-

trebne je, da se zjedinijo sedaj vse češke stranke. Le skupen narod bode mogel kaj doseči, jedna sama stranka pa nikoli ničesa. Treba je, da češka politika nastopi drugo pot. Dolžnost volilcev je pa, da poslance prisili, da nastopijo drugo politiko. Se huje piše „Češka Straž“, ki pa želi, da zopet stopijo v javno življenje previdni možje, katere so bili odrinili skrajni elementi. Dr. Gregu in tovarišem pač taki glasovi prijetno ne doné na ušesa.

Mladočehi. Vedno se množe glasovi proti mladočeškim vodjam na Češkem. „Češka Straž“ jim očita, da pač lepo govore o obnovljenju češkega državnega prava, ali do danes pa nobeden izmed njih še ni povedal, kako bi dosegli to pravo. Sicer so pa neodkritosrčni v verskih in socialnih vprašanjih. Sedaj koketujejo z nemškim liberalizmom, sedaj zopet z ruskim pravoslavljem. Pred vsem pa jim manjka pravega poguma. Manifest v zaprtih kuvertah je prav podoben zastavi v vreči. Tukaj moremo mi le omeniti, da „Češka Straž“ ni kak staročeški list, temveč pripada najodločnejšim mladočeškim listom. Te dni so zaprli nekega Veselega, ker je tudi v večer pred cesarjevim rojstnim dnevom razgrajal po Pragi. Sedaj jih je zaradi teh dogodkov zaprtih 70 oseb. Pričakovati je, da se v kratkem proti njim začne obravnavati pred izjemnim sodiščem. Mladočehi bi radi dosegli, da bi se do tedaj razveljavila naredba o odpravi porotnih sodišč, ali seveda se jim to ne bode posrečilo.

Bolgarija. Da so Bolgari narod, ki se za znanost jako zanima, je že davno znano. Že pod turško vlado so Bolgari bili z velikimi žrtvami in težavami osnovali mnogo šol. Sploh se more reči, da v tem oziru prekašajo Bolgari Srbe, katerim so bolj mari le politični prepiri. Tudi so Bolgari imeli več mecenatov, ki so na tisoče žrtvovali za izobrazbenost naroda. Tako je bolgarski pisatelj in učejak dr. zdravilstva, Beron, volil vse svoje premoženje, nekaj sto tisoč frankov, v izobraževalne namene. V začetku letošnjega šolskega leta se je število učencev v srednjih šolah povečalo za 20 odstotkov. Na gimnaziji v Sofiji je 830 učencev, na veliki šoli nekaj nad 300 slušateljev. Na višjih dekliških šolah v Sofiji in v Stari Zagori je na vsaki nad 600 učenk. Domače inteligence Bolgarom kmalu ne bode manjkalo.

O grdem ravnanju v vojski se je razgovarjalo te dni v bavarskem deželnem zboru. Socialni demokrat pl. Volmar je interpeloval o tej stvari vojnega ministra. Povedal je naravnost strašne stvari. Tako so z nekim vojakom tako grdo ravnali in ga pretepali, da ni več zmožen za delo. Zato sedaj dobiva na mesec 6 mark podpore. Drugi vojak je vsled grdega ravnanja umrl. Oče je pa dobil zanj 500 glđ. odškodnine. Neki stotnik je celo priporočal podčastnikom, da naj tepó vojake. Vojni minister ni tajil, da vse to ni res, ali izgovarjal se je, da je težko temu odpomoči. Da bi se razširila pot za pritoževanje, za to on ni, ker se boji, da bi to škodovalo disciplini. Tudi sedaj se vojak lahko pritoži. S komer se trajno grdo ravna, in se ne pritoži, to je plašljivec. Sploh se pa ministru zdi, da se grdo ravnanje z vojniki ne bode dalo odstraniti, dokler bodo surovi ljudje na svetu. Ta tolažba je pač slaba in za nemško vojsko je pa malo častna, še celo vojni minister priznava, da ima surove častnike in podčastnike.

Špantja in Maroko. Španski listi so strašno vojeviti. Od prvega do zadnjega zahtevajo, da se z vojsko strahujejo Maročani. Govori se, da ima finančni minister že 90 milijonov frankov za vojsko pripravljenih, nekaj jih pa ponudi še državna banka. Maročani okrog Melille so pa tudi jako vojeviti. Poveljnik maročanskih vladnih čet pa jako dvoumno postopa. Naravnost Špancem ne nasprotuje, ali ničesar ne stori proti upornim rodovom. Misli se celó, da uporne rodove podpira. Poleg tega pa imajo tukaj roko vmes Angleži, kateri Maročane preskrbujejo z orožjem. Sploh so razmere tako napete, da se je bati, da res pride do vojske, predno se vrnejo odposlanci, ki so šli sultanu poročat o prvih bojih. Kak nepričakovan dogodek utegne dati povod vojski, katera se utegne končati s propadom maročanske države, če se bodo le evropske vlasti mogle sporazumeti o nje razdelitvi.

Socijalne stvari.

Kazen za oderuhe.

Peter, imenovan „Strogi“, kralj kastiljski, si je domislil posebnega načina, kako bi kaznoval nekega

neusmiljenega oderuha. Dal ga je zapreti v temnico in ukazal, naj se mu ne dá niti jesti, niti piti. Za nekaj časa sta ujetnika jela mučiti glad in žeja. Zato je najlepše, kar je mogel, prosil stražnika, naj mu prinese vsaj skorjico kruha, vsaj kapljo vode. — „Vsega ti dam, prav vsega,“ mu odgovori, samo plačaj!“ — in pri tem mu je nastavljal velikansko svoto za kruh in vodo. — „Toliko ne morem plačati,“ je vskliknil skopi oderuh. A glad in žeja nista mirovala. Ni mu bilo že več mogoče živeti brez jedi in pijače, in obljubil je stražniku, da mu plača zahtevano svoto. Toda stražnik je zahteval vedno več in nikakor se ni dal preprostiti. — „Rajši umrjem, nego bi plačal tako ogromno svoto za košček kruha in čašo vode,“ je zaječal skupuh in skušal je zaglušiti v sebi strašno žejo in lakoto. A za dolgo ni šlo. S solzami v očeh in škripajoč z zobmi je plačal zahtevani denar. Dobil je zato kruha in vode, toda tako malo, da se mu je za kratko le še huje oglasil glad. Znova je moral drago plačati kruh in vodo, in to se je ponavljalo, dokler se ni njegovo premoženje zmanjšalo do tiste svote, ki jo je podedoval od svojih starišev. Potem ga pokliče kralj k sebi in mu reče: „Sedaj véš, kako težko je velikokrat revežu dobiti potrebnih stvari za življenje, in kako v najskrajnejši potrebi obljubi vse, kar proti vsi pravici tirja od njega brezsrčni oderuh. Upam, da si to zapomniš in prestaneš pečati se z oderuštvo!“ — Tudi v naših časih bi bil česfo potreben „Peter Strogi“, ker mej nami propada dan na dan na tisoče ljudij v popolno odvisnost kapitalu. Svoboda je preglašil liberalizem, toda ta svoboda je za reveže prav taka, kakor je bila svoboda za imenovanega skupuha v ječi.

Izvestje naših obrtnih nadzornikov za l. 1892.

I.

Iz malih, pisanih kamenčkov umetelnik izvrši lahko velike, v dražestnih bojah blesteče obraze — od mozajika. Iz nebrojnih malih dogodjajev v življenju delavcev ni težavno sestavljati socialnih dram. Nevednež strmi, da je iz nelepих malenkostnih stvari nastalo kaj velikanskega, krasnega, a tudi ne pojmi, kako je bilo to možno. Tudi naši delodajalci ne morejo ali nečejo razumeti, da iz stotero, navidezno neznatnih stvari mogó kedaj nastati zánje — jako nemile posledice.

Toda pričnimo z opisovanjem nedostatnih in površnih podatkov naših obrtnih nadzornikov za l. 1892, — „površnih“ pravimo radi tega, ker nam to dokazujejo izvestja prejšnjih letnikov o delovanju obrtnih nadzornikov.

Bilo bi nespametno, ko bi hoteli v tem oziru dolžiti nadzornike, dasi takoj v začetku moramo priznati, da so marsikaki dogodjaji pripravní omajati in izpodkopati zaupanje delavcev v to velevažno institucijo. Toda kdaj se je pa v Avstriji nastavilo kaj dovršenega? Po kapljicah — kakor se jemlje medicina, pomnožuje se število nadzirálnih uradnikov. Konec minulega leta, torej v devetih letih obstoja te institucije nameščeno je bilo povsem 34 uradnikov pri obrtnem nadzorništvu; izmed teh sta namenjena dva za osrednje obrtno nadzorništvo in jeden za dunajske prometne naprave, kojih pa živa duša še videla ni.

Vprašamo, kaj so izvršili ti uradniki v teh devetih letih svojega poslovanja? Vkupe so pregledali 40.238 vršbenih zavodov, med temi 16.116 manjših vršb. Kakor nam pa statistika trgovinskega ministerstva pové, znaša število nadziranju podrejenih delovršb blizu — 350.000! Malokateri letos porojenih otrok bode torej doživel, da bi bili ti zavodi pregledani samo — jedenkrat! Stari bi morali biti vsaj 70 let, ako hoté dospeti do kacega vspeha. Očividno je, kako to prospéva za spolnovanje postav delavskega varstva, zdravju in blaginji delavcev. Koliko je še zavodov, katerih pragu ni še prekoračila obrtnega nadzornika noga!

V prvi vrsti hočemo se baviti z izvestjem za leto 1892 s poročilom o delavskem varstvu v Avstriji. Saj je dokaj poučno, ako čitatelji naši zvedó, pod kakimi pogoji živé in delajo tudi drugi delavci.

Pred vsem je tu normalna delavna dóba, kar nas jako zanima. Centralni obrtni nadzornik, gosp. dr. Migerka, seveda piše o jedenaesturni normalni delavni dóbi in da so prekoračenja te dobe „samo izjemne“. Kaj pa ne olepšava dvorni svétnik Migerka? Ves drug pojem pa dobi čitatelj, če prebira posamična izvestja

nadzornikov, — to je šmeantano dražestno in ljubko berilo!

O malem obrtništvu še spregovoriti ne maramo, to se mora vzdržati samo s pomočjo brezmejno podaljšane delavne dōbe in nepopisnega izkoriščanja. V tem oziru poročajo vsi nadzorniki skoro jednoglasno o 16- do 18urni delavni dōbi na dan, o nedeljskem in nočnem delu.

Morda kdo poreče, lepó to ni, in vlada ne more biti za to odgovorna. Potrpljenje, prijatelj! Pred vsem pridejo tu v poštev tiste dovolitve čez uro in uradno dovoljene izjeme o jedenaajsturni delavni dōbi. Tako imajo svilne filande tržaškega nadziralnega okraja (Trst, Primorje in Dalmacija) uradno dovoljenje, da smejo od 1. marca do 1. novembra, torej celih osem mesecev, delati na dan 12 do 13 ur. Ali kaj se hoče? Saj neprepeljivi centralni obrtni nadzornik Migerka govori o zakoniti normalni delavni dōbi 11 ur! Če ni to pesek v oči?

Nad navadno delavno dōbo delalo se je v 638 slučajih po 528 zavodih, v prvi vrsti v tkalski industriji in po strojarnah. Največ teh „čez uro delovanja“ odpade na Spod. Avstrijo (190), Češko (162) in Moravo (134), na Kranjskem primerno malo in to samo v Domžalah in Vevčah. Tim načinom avstrijska vlada, ki baje koraka na čelu „socijalne reforme“, hoče odpomoči pomanjkanju dela! O skrajšanju delavne dōbe v l. 1892 na Avstrijskem vedó nadzorniki, kakor se nam dozdeva, jako malo povedati.

Istotako in možno še žalostneje je z izpolnjenjem nedeljskega počitka. V izvešju obrtnih nadzornikov čitamo predvsem, da si mnogo obrtnih oblastev prve instance povsem nezakonito in protipravno prisvaja pravico za dovoljenje, da se sme delati i ob nedeljah. Kako podjetje na pr. treba samo prijaviti, da mora oskrbeti kako dobavo za — visoka mesta, takoj ima dovoljenje, da sme delati od jutra do večera ob nedeljah. Da se tem načinom kar naravnost vsprotbujejo podjetniki prezirati postavne določbe, je pač umevno. Sem spadajo kaj jalozi izgovori podjetnikov, da se ob nedeljah po zavodih mora snažiti, pospravljati, e kaj šel dela se na vse pretēge, zlasti po kemičnih tovarnah in tiskarnah.

Praški obrtni nadzornik zalotil je na pr. nedovoljeno nedeljsko poslovanje v 148 delovršbah. Vzlic ovadbam in denarnim globam — piše ta uradnik — traje i nadalje neizpolnjevanje § 75. obrt. zakona. — Verjamemo, saj so pa te globe smešno neznatne.

Ako se take stvari dogajajo v zapadni Avstrijski, ne bode se nihče čudil Gališki, kjer so se prestopki o nedeljskem počitku tako množili, da se je o tem poročalo celo v deželnem zboru in se sklenila resolucija, vlado pozivljati, da stori potrebne korake za odpravo tega zla.

In pri tacihi tožnih odnošajih gledé na nedeljski počitek ne moremo pojmiti g. Migerka, kako bi bilo možno, da bi pomožni delavci v stalnih delovršbah, ki se nahajajo na deželi, po občinah, kjer je samo jeden duhovnik, mogli biti pri dopoldanji službi božji! Rajše odložimo pero, kaka nedostojna beseda bi utegnila zleteti na potrpežljivi papir.

—8—

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. oktobra.

(Dr. Gregorič — deželnozborski kandidat?) Sinočni „Narod“ objavlja s tem naslovom notico, v kateri poroča, da je dobil iz raznih notranjskih krajev poročila, ki mu javljajo, da nekateri, vzlasti mlajši duhovniki, agitujejo skrito, a strastno za izvolitev dr. V. Gregoriča. — Temu nasproti vémo iz zanesljivega vira, da dr. V. Gregorič ne kandidira pri volitvi na Notranjskem v deželni zbor. — Toliko našim somišljenikom v pojasnilo, ako čujejo kaj o tem poročilu „Slov. Naroda“. — Gledé kvalifikacije poslanca za kmetske občine odgovorimo „Narodu“ ob priliki. Kakšen da mora biti poslanec kmetskih občin notranjskih, to prepuščamo razsodbi notranjskih volilcev, kakšen pa da ne sme biti, to so pa pokazali že na takozvanem volilnem shodu dne 1. oktobra v Postojini, kjer se je zastopnik kmetskih občin in ob jednem med. dr. J. Vošnjak tako sijajno — blamiral, ž njim pa tudi odločen pristaš in kandidat narodno-napredne stranke, ki je dobil pri dvakratnem glasovanju prvič dva glasova, drugič pa — nobenega!

(Deželno gledišče.) Danes se bode igrala prvi krat: Ravna pot najboljša pot, veseloigra v jednem dejanju. Po Schlesingerji je prevel Jesenko. — Za tem pa: V v o d n j a k u, opera v dveh delih. Poslovenil Fr. Grbič.

(Nesreča.) V vasi Zagorice horjulske župnije padel je 9. t. m. Anton Jevc, ko je popravljaj slamnato streho, tako nesrečno na tla, da se je udaril na glavo, nogo poškodoval, kmalu bil nezaveden in čez osem ur umrl.

(Umrli) je dne 10. t. m. zvečer nenadoma v Mariboru generalmajor v pokoju pl. Gariboldi, ki je do nedavna živel in služil v Ljubljani. Pogreb je dne 13. t. m.

(Cerkvena slovesnost v ljubljanskem uršulinskem samostanu.) Danes 12. oktobra ob 8. uri je bila lepa slovesnost pri m. Uršulinkah v Ljubljani. Mil. g. stolni prošt dr. Leonhard Klofutar podelili so redovno obleko naslednjim gospodičnam: Blažon Marija iz Begunj pri Cirknici, dobila ime Celestina; Klump Pavlina iz Ljubljane, ime Ignacija; Kos Frančiška iz Kranjske gore, ime Školastika; Lebar Marija iz Brda pri Podpeči, ime Hildegardis; Omejec Marija iz Ljubljane, ime Ferdinanda; Suchy Marija iz Kamnika, ime Florijana. Za lajiko preoblečena: Katarina Stofa iz Volčjega grada pri Komnu, ime Marta. Slovesne obljube (profes) pa sta naredile: S. Dominika Dereani in S. Bernarda Raktelj.

(Z Vrhniške.) Včeraj 11. t. m. bila je pastoralna konferenca na Vrhniku, koder so zložili častiti gg. udeleženci za „katoliški sklad“ 100 gld. Vrlo!

(Za katerim grmom tiči zajec?) Iz velikolaškega okraja: Letos je potekel obrok za najemščino lova v občini šentgregorski. Ako bi slavno c. kr. okr. glavarstvo v Kočevju postavno ravnalo, bilo bi moralo dražbo lova razpisati. Ali kaj se zgodi? Slavno c. kr. okr. glavarstvo v Kočevju je podaljšalo poprejšnjemu zakupniku lov brez dražbe za 5 let. Zaradi tega je bila velika nejevolja ne samo med odborniki, ampak tudi med drugimi občani. — Občinski odbor se je zato pritožil zoper to krivico pri c. kr. deželni vladi in ta je drugačnega maenja, kakor c. kr. okr. glavarstvo v Kočevju ter je ukazala, da mora lov po dražbi prodan biti. Zato je okr. glavarstvo razpisalo dražbo lova na dan 13. septembra 1893. leta. Toda čudi se svet! Namesto da bi se bita vršila dražba, je okr. glavarstvo v Kočevju poslalo dopis, v katerem prekliče prvo odredbo in dražbo lova odloži na nedoločen dan. Kaj hočemo storiti zdaj! Ubogi kmetovalci smo, davke plačujemo velike, a tako se z nami dela! S tem obotavljanjem bo letos obrok lova potekel in občina bo oškodovana za 200 gld. Kdo jih bo povrnil? Ali je ni pomoči zoper tako ravnanje?

(Iz Kobarida.) Pri nas se snuje jako potrebno sadjarsko društvo. V nedeljo so imeli prvi shod v tukajšnji čitalnici. Udeležencev je bilo veliko, in sicer ne samo iz naše, ampak tudi iz tolminske dekanije. Došli so namreč k posvetovanju razven domačih tudi mnogi iz Libušnje, Kamna, Drenice itd. Govoril je tukajšnji učitelj g. Rakovšček. Naj bi društvo posebno na to pazilo, da bi se nasadilo kaj mladega drevja. Tudi mislijo mnogi, da ni vsako sadno drevje primerno za naš kraj, zato naj bi društvo tudi pazilo, da bi se primerno sadno drevje gojilo. — Solo pričnemo tukaj v ponedeljek 16. oktobra. Kakor se sliši, bode manjkalo letos jedne šolske moči, ker so se v tem šolskem okraju nekateri učitelji odpovedali. Tudi v pripravljalnici se prične poučevanje istega dne.

(Iz Smlednika.) Naša kalvarija, ki stoji že nad 120 let, pričela je v teku časa razpadati in je živo kazala potrebo prenovljenja. Radodarne roke in skrb g. župnika J. Karlina omogočili so prepotrebno delo in na 8. oktobra vršila se je lepa slavnost blagoslovljenja prenovljene kalvarije. Sveto opravilo vodil je č. pater Angelik iz Ljubljane. V cerkvenem govoru je prav mično slikal pravi križav pot v Jeruzalemu, katerega je sam obhodil, potem pa je ob obilni asistenci sosednih gg. župnikov služil sveto mašo. Po cerkvenem opravilu pomikala se je veličastna procesija na kalvarijo, pri kateri so fantje nosili slike, a dekleta svetila. Prekrasno vreme in pa ogromna udeležitev vernikov storila je vso slavnost prav vzvišeno. Čast in hvala vsem, ki so pripomogli k lepej izvršitvi te redke slovesnosti!

(Nevihita na jadranskem morju.) Iz Istre se nam poroča: Minoli teden, zlasti od nedelje do srede, bili so po morju nenavadno močni viharji, ki

so spravili mnogo ladij v veliko nevarnost. Parnik „Frieese“, ki vozi med Trstom in Benetkami in za to pot rabi navadno 6 ur, potreboval je takrat 29 ur in je moral iskati zavetja v piranski luki. Barko „Napreda“, ki je bila z lesom na potu s Cresa v Benetke, je razbilo ob isterskih obalah. Moštvo se je rešilo. Posebno hud je bil vihar v zaderski luki, kjer je parnik „Hungaria“ vrglo na kopališče. Da bi bil parnik zadel ob otok, zdrobilo bi ga bilo v drobne kosce. Prihitali so mu na pomoč mornarji z drugih ladij in po triurnem trdnem delu zopet spravili ga v vodo.

(Dobra vinska letina.) Z Vipavskega in iz goriške okolice se nam poroča, da imajo ondi letos zelo dobro vinsko letino. Toliko jim je Bog dal grozdja, da jim manjka posode. Sedaj se prodaja novo vino po 12, 13 gld. hektoliter. Vino je sedaj najceneje, ker ga ljudje hite prodajat, ker imajo premalo sodov. Zato naj hiti, kedor misli na dobrega Vipavca.

(Novo cerkveno uro) je izdelal za cerkev v Zaplani in preložil cerkvene ondodne zvonove g. M. Oblak, kleparski mojster na Vrhniku. Ker je to delo prav solidno izvršil in po jako primerni ceni, sme g. Oblak kot izveden in vesten delavec toplo priporočati za izdelavo takih del.

(Darilo.) Milostni gospod prošt dr. Ant. Jarc je podaril 50 gld. za pokritje župnijske cerkve na Ajdovici, za kar se mu najlepše zahvali župnijski urad v Ajdovici.

(Židovska zvitost.) V velikih mestih ni obrta, pri katerem bi se toliko goljufalo in tako brezozirno sleparilo, kakor ravno pri stavbinskem obrtu. Ljudje, ki nimajo nobenega denarja, začenjajo staviti velikanske hiše, — vse na posodo. Obrtniki in delavci, ki prevzemó delo, ostanejo čestokrat brez plačila; že s tem se je dogodilo nebrojno krivic. — A goljufije pri zidanju so še gorje. Zida se z najslabšim materijalom; zidovje se stavi tenko; za načrte se nobeden ne briga. Tako se dogaja, da se včasih nove hiše sesedejo. Iz Krakovega ravno te dni poročajo „Przegľad“-u, da sta se sesuli dve novi hiši in pri tem podsuli več delavcev. Magistrat krakovski je pa pokazal, da se hoče z vsemi silami ustaviti predrzni špekulaciji. Zaukazal je, naj se vse hiše, ki se na novo zidajo, pregledajo, je-li ustrezajo vsem zahtevam stavbinskega reda. Na temelju teh preiskav je dal podreti jedno novo hišo in zapreti lastnika stavitelja in zidarskega mojstra. Prebivalci krakovski so jako veseli. Poročilo pa pravi, da bi se morala podreti vsaj tretjina vseh na novo sezidanih hiš po predmetstjih, če bi jih magistrat preiskal. Lvovski list pa dostavlja, da bi se v Lvovu morale podreti najmanj tri četrtine novih hiš, ki so nevarno zidane; toda zatrjuje, da je magistrat popolnoma v židovskih rokah in da se pod okriljem njegovim smejo židovski špekulantje lotiti tega, kar jim je drago.

(Strežniški tečaji.) Deželna vlada kranjska objavlja ravnokar nastopno razglasilo: „Da bi za slučaj, ko bi nastala kolera, imeli na razpolaganje izurjene bolniške strežnike, bolniške strežnice in služnike za razkuževanje, osnujejo se v deželnem stolnem mestu Ljubljana po ukazilu vis. ministerstva za notranje stvari pod zdravniškim vodstvom strežniški tečaji s predavanju o bolniški strežbi in o razkuževanju s posebnim ozirom na kolero, kakor tudi o predpisih, veljavnih za razkuževanje, osamljenje in zdravstveno-policijske odredbe. Ti strežniški tečaji bodo trajali 8 do 10 učnih ur ter bodo združeni s praktičnim izvežbanjem v razkuževalnem postopanju. Kraj in pričetek teh tečajev se posebej razgласi. Zategadelj so povabljeni vsi tisti, ki čutijo v sebi veselje in poklic, postaviti se v službo trpečega človeštva za slučaj, ko bi se začela kolera, zlasti bivši pripadniki sanitetnega moštva c. kr. vojske in zlasti taki, ki so udje veteranskih društev, naj se za službo bolniških strežnikov, oziroma bolniških strežnic do 25. oktobra 1893 zglasé pri pristojnem političnem okrajnem oblastvu, oziroma pri mestnem magistratu v Ljubljani. Zajedno se vabijo tudi vse občine, naj takšne pomočnike za svoje eventualno varstvo na svoje stroške pošljejo v te strežniške tečaje, da se v njih izučé, kakor je tudi najkoristnejše za občine, da se že zdaj dogovoré s pomočniki, že v to namenjenimi ali ki se mislijo še v to nameniti, da se zavežejo v službovanje, ko bo nanesla potreba. Pri tem se opozarja na to, da je še zdaj v moči ukaz ministerstva za notranje stvari in za finance z dne 6. maja 1856. leta, kakor je rav-

nati z vdovami in sirotami v uporabi zoper kolero umrlih zdravnikov, ranocelnikov in bolniških strežnikov, in da je v tem ukazu obsežene ugodnosti uporabljati tudi pri sklepanju teh dogovorov."

(Amerikansko.) Amerikanec Jurij Gregoire je nedavno iznašel in dovršil neki stroj (Beweger), s pomočjo katerega bodo parobrodi od Amerike do Evrope potrebovali samo 60 ur. Kmalu bodo poskusali novi stroj, ako se bode obnesel.

(Vojne ladje evropskih velevladstij.) Evropske velevladstij imajo sedaj 1927 vojnih ladij. Angleška jih ima 638, Francija 418; Italija 259; Nemčija 250; Rusija 244; Avstrija 118. Največja avstrijska vojna ladja se imenuje „Tegethoff“.

(Reške novice.) 1. t. m. se je srbski kralj Aleksander skozi Reko odpeljal v Beligrad. — 2. t. m. se je pa njegov oče, bivši kralj Milan, odpeljal v Benetke. — 3. t. m. je došel v našo luko angleški parobrod „Saint Fillian“. Prinesel je iz Boncina 40.969 vreč riža. Od Boncina do Reke je porabil 33 dni. — 4. t. m. je bila slovesna služba božja za presvitega cesarja. Udeležili so se je zastopniki državne, vojaške in mestne oblasti. Razjavna poslopja so vihrale zastave. Tudi vse barke in barčice so imele zastave. — 6. t. m. je lokomotiva odtrgala desno roko kovaču Pavlu Frankoviću. — 7. t. m. je prinesel italijanski parobrod „Agrumaria“ mnogo laškega vina. To vino se odvaža na Ogersko, zakaj naši domačini ne marajo zanj, dokler imajo svojega vina. — 8. t. m. so imeli tukajšnji židje shod v hotelu „Deak“. Shoda se je udeležilo 60 oseb. Posvetovali so se o zidanju svojega bodočega tempeljna ter ukrenili vse potrebno, da se kmalu sežida. — V noči od 8. do 9. t. m. je bil na Šušaku pri „Continentalu“ tamburaški koncert, kateri se je končal s pretepom mej Srbi in Hrvati. Kamor pride Srb, povsodi dela prepir in zdražbo. In k veroizpovedanju teh krutih naših nasprotnikov naj bi prestopili Slovenci!

(Zdravje v Ljubljani.) Od 1. do 7. oktobra je bilo 16 novorojencev, umrlih pa 18 in sicer 1 za grižo, 5 za jetiko, 1 vsled mrtvouda, 2 za starostno slabelostjo, 1 vsled samomora, 8 za različnimi boleznimi; med njimi je bilo 6 tujcev, 6 pa iz zavodov. Žbolela sta 1 za škariatiko, 1 za tifusom.

(Učiteljske duhovne vaje na Velehradu.) Od 27. do 30. avgusta so bile duhovne vaje za učitelje na Velehradu. Vodil jih je jezuit P. Jan. Ev. Čibulka. Udeležilo se jih je 110 učiteljev in sicer 1 okr. šolski nadzornik, 2 voditelja meščanskih šol, 2 meščanska učitelja, 1 gimn. namestni učitelj, vsi drugi učitelji ljudskih šol — vsi rodом Slovani. — Kdaj bomo pač slišali o duhovnih vajah za slovenske učitelje?

(V Savinjo padel.) Posesniku Goveku iz Koharij se je na mostu blizu Mozirja splašil konj, in ker ni bilo jednega držaja, skočil je v Savinjo z vozom vred. Čudno je, da so konj, voz in vse tri osebe na vozu prišli srečno nepoškodovani na suho.

(Pivovarna v Žalcu.) Gospod Kukee v Žalcu je vredil svojo pivovarno na par in v četrtek bo majhna slovesnost, ker začne nova pivarna delo. Vsi stroji so narejeni po najnovejšem sistemu. Nova pivovarna bode na leto izdelala kakih 24.000 hektolitrov piva. Voda, ki se bode rabila, je po kemični analizi v Pragi jako pripravna za pivovarstvo. Žalsko pivo je že sedaj na dobrem glasu, in upamo, da se še bolj prikupi in izpodrine razna tuja piva, ki se uvažajo.

(Katoliško učiteljsko društvo) suuje se v Gradcu. Društvu namen bode pobratimstvo, poučevanje in spodbujanje v učiteljskem poklicu; dalje zalaganje in vzdrževanje konviktov za učiteljske kandidate, v

v kojem bodo vzdržavani za mali prispevek sinovi členov. Okrožnico razpošilja duhovnik čast. g. dr. Gutjahr.

(Umrli je) včeraj v Trstu v cvetu mladosti svoje priljubljena učiteljica o. kr. ljudske in meščanske šole za deklice gospod. Ana Vičičeva, hči upravnika listu „Triest. Ztg.“

Telegrami.

Budimpešta, 11. oktobra. Finančni odsek je vsprejel proračun državnih železnic. Trgovski minister je izjavil, da se vrše pogodbeno pogajanja s Turčijo, Bolgarijo in Rumunijo. Nasproti Srbiji se kažejo težave v administrativnem oziru, ki se odpravijo diplomatičnim potom.

Budimpešta, 11. oktobra. Policija je zasačila mnogobrojno tolpo tatov, ki je na budimpeštanskem kolodvoru lomila v vagone in kradla blago. Lani je bilo pokradenega blaga za 60.000 gld.

Budimpešta, 12. oktobra. V zbornici poslancev govori pravosodni minister o značaju nagodbe. Cesarjev odgovor je imel le namen, da bi se ne oškodoval politični značaj nagodbene podlage. Ta pač ni omajana pravno, politično pa je, sicer vsaka možnost za premembo ni izključena. Najvišji odgovor, ki je kazal, da pretresanje te podlage ni v interesu dežele in države, izvira iz najčistejše zavesti spolnjevanja dolžnosti višjega poklica ustavnega vladarja. Krona ne more imeti dvojne volje, jedno oficijelno voljo, katera bi se nagibala k ministerstvu, in drugo voljo, s katero bi se laskala večini. Pravosodni minister brani vlado proti drugim obdolževanjem. Dokler ni dokaza, da vlada ne spolni jasno razvitega programa, so vsa dolženja same fraze. (Odobranje. Ministru častitajo.)

Lvov, 11. oktobra. V Galiciji je poslednjih 25 ur 15 ljudij zbolelo in 10 umrlo za kolero.

Madrid, 11. oktobra. Vlada je sklenila, da ne bode ničesa objavila o vojaških naredbah proti Maročanom. Španija bajé zahteva od Maroka rednega jamstva za varstvo svojih pravic v Melilli in pa denarno odškodnino. — Veleposlanika avstrijski in francoski sta včeraj imela daljši pogovor z ministrom vnanih stvari, Moretom.

Buenos - Ayres, 11. oktobra. Bežočci vstaši moré in požigajo mej naselniki v Santa Fé. Nemški konzul se je obrnil do oblastev za varstvo, ki so obljubile, da bodo varovale naselnike.

50.000 goldinarjev je glavni dobiček velike inomoške 50krajcarske loterije. Častite čitatelje opozarjamo, da je žrebanje že dne 26. oktobra.

Tuji.

10. oktobra.

Pri **Maliču**: Hirsch, Schwarz, Schimon, trgovec; Braun, Bum, Ehrenstein, Plessner, Rosenberg, Völk, Sperling, potovalec, z Dunaja. — Rissmondo, zasebnik, s sinom, iz Dalmacije. — Schleimer iz Celja. — Kaplja iz Litije. — Klotz, uradnik, iz Beljaka. — Veraus, inženir, iz Müzzuschlag-a. — Corona iz Vodnjana. — Cora, poštni nadkomisar, iz Trsta. — Brauman iz Monakovega. — Florijan in Kunibert Tomitsch iz Kočevja. — Barltich iz Brna. — Weller, in Winterhalter, trgovec, iz Maribora. — Frankel, potovalec, iz Krakovega. — Lederer, potovalec, iz Žatca.

Pri **Stonu**: Kraus; Bruner, nadporočnik, iz Celoveca. — dr. Visconti, fin. nadsvetnik v pok.; Heller, poročnik; Pörz, trgovec, iz Grada. — Lieblein, trgovec; Maurer; Epinger; Litscher, bančni uradnik, iz Trsta. — Schulz iz Novega Mesta. — Eibuchlitz, Fürber, Gellis, Pollak, Fink, Mühlrad, Drab, Graf, Reiter, trgovec; Geschwind, Besser, Glück, potovalci, z Dunaja. — Neuman, trgovec, iz Zagreba. — Schädinger, logar, s soprogo, in Faber, trgovec, iz Kočevja. — Braun iz Belovara. — Meschko, poročnik, iz Maribora. — Hinterlechner iz Črnomlja. — Zupan, izdelovatelj orgelj, iz Kamne Gorice. — Post, nadinženir, iz Prage.

Pri **avstrijskem caru**: Zettel, not. kandidat, iz Sevnice. — Treven Friderik iz Idrije. — Bučar iz Doba. — Trevn, trgovec, z nečakinjo, z Jesenic. — Finkel, trgovec, iz Gmunden-a. — Kemperle iz Hudajužne. — Dermutz iz Beljaka.

Pri **Južnem kolodvoru**: Pöther iz Grada. — Ferjan, uradnikova soproga, iz Sevnice. — Szigly, potovalec, z Dunaja.

Pri **bavarskem dvoru**: Schleimer in Kren, posestnika, s Kočevskega. — Handler iz Šalke Vasi. — Žumer, posestnik, iz Gorij. — Windisch od Križa pri Kamniku. — Verderber, zasebnik, iz Bleda.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
11	7. u. zjut.	742.7	6.6	brezv.	megla	0.00
	2. u. pop.	740.4	16.6	sl. vzh.	jasno	dež
	9. u. zveč.	740.6	9.6	"	"	"
Srednja temperatura 10.9°, za 1.2° pod normalom						

Véčjo množino

tirolskega in dolenjskega

vina

le pristno blago, — ponuja po primerno nizki ceni v posodah od 50 litrov višej

Jos. Paulin

426 15

v Ljubljani, Marijin trg št. 1.

Učenca

starega 13 do 16 let, ki zna slovenski in in nemški, sprejme takoj prodajalnica z mešanim blagom.

Kjé, pové iz prijaznosti upravništvo.



Predzadnji teden!

Inomostske srečke à 50 kr.

Predzadnji teden!

Glavni dobiček **50.000** goldinarjev. (457 18—14)

2 Srečke à 50 kr. priporočila J.C. MAYER.

Dunajska borza.

Dne 12. oktobra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 75 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 " 70 "
Zlata renta 4%, davka prosta	119 " 20 "
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	96 " 10 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	992 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	334 " 50 "
London, 10 funtov strl.	126 " 70 "
Napoleonondor (20 fr.)	10 " 05 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 99 "
Nemških mark 100	62 " 25 "

Dne 11. oktobra.

Ogerska zlata renta 4%	115 gld. 75 kr.
Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	93 " 60 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	146 " — "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	160 " 50 "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	194 " 50 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	98 " 50 "
Zastavna pisma	101 " 10 "
Kreditne srečke, 100 gld.	194 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	67 " 75 "

4% srečke dunajske parobrodne družbe	136 gld. — kr.
Avstr. rubečega križa srečke, 10 gld.	18 " 50 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	69 " — "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	60 " — "
Ljubljanske srečke	24 " 25 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	149 " — "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2885 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	103 " 75 "
Papirnih rubeljev 100	131 " 75 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka.

Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti do dosega kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnih.